

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremlerin üzerinden iki yıl geçmesine rağmen gerek deprem bölgelerinde yaşayan gerekse göç etmek zorunda kalan depremzedeler, çeşitli zorluklarla karşılaşmaya devam etmektedir. Geçen 2 yıl süresince depremzedelerin karşı karşıya bırakıldığı sorunların tespit edilmesi, sorunların çözümünde ihmali veya kusuru bulunan idari mekanizmaların belirlenmesi ve gereken önlemlerin hızlı bir şekilde alınması hususunda parlamento tarafından inisiyatif alınması amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 115 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması gereğini arz ve teklif ederiz.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremler, 11 ili kapsayan geniş bir coğrafyada yıkıma yol açmış ve on binlerce insanın hayatına mal olmuştur. Aradan iki yıl geçmesine rağmen, AKP iktidarının yönetimindeki afet politikalarının eksiklikleri nedeniyle depremzedeler barınma, ekonomik güvence, eğitim ve sağlık gibi temel haklardan mahrum kalmaktadır.

Resmî açıklamalara göre, deprem bölgesinde 36.932 bina deprem anında yıkılmıştır. Bu kapsamda, kalıcı konutların inşası için planlamalar yapılmış ve TOKİ aracılığıyla kentlerde 200 bin, kırsal alanlarda ise 70 bin konutun inşa edilmesi hedeflenmiştir. Ancak, yeniden yapılaşma sürecinde karşılaşılan bürokratik engeller, finansman sorunları ve altyapı eksiklikleri, sürecin yavaş ilerlemesine neden olmaktadır. Ayrıca, yeni yapıların deprem yönetmeliklerine uygunluğu ve denetim süreçlerinin etkinliği konusunda da endişeler bulunmaktadır.

Deprem sonrasında çadırkent ve konteyner kentler geçici çözümler olarak sunulmuş olsa da bu alanlarda yaşayan insan sayısı halen on binlerle ifade edilmektedir. AKP iktidarı, 2024 yılı itibariyle tamamlanması gereken kalıcı konutların ancak %40'ını teslim edebilmiş, büyük bir kısmı halen inşaat aşamasında kalmıştır. Depremzedeler, evlerini kaybetmelerine rağmen uzun vadeli barınma garantisi bulamamaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayanlar için yeniden inşa süreci neredeyse yok denecek kadar yavaş ilerlemektedir.

Bunların yanı sıra, depremzedeler rezerv alan politikalarıyla da mağdur edilmektedir. Afet sonrası bölgelerde rezerv alan ilan edilen yerlerde yaşayanlar, yerlerinden edilmekte ve rantı dayalı projelerin önü açılmaktadır. Depremzedeler için yapılması gereken sosyal konut projeleri, müteahhitlerin çıkarlarını gözeterek politikalarla geri plana atılmaktadır. Bu durum, halkın barınma hakkının sermaye lehine göz ardı edilmesine neden olmaktadır.

GEREKÇE

Maraş merkezli 6 Şubat depremlerinden etkilenen 11 ilde aradan geçen 2 yıla rağmen çoklu krizler ve sorunlar devam etmektedir. Barınma en temel sorun olmakla beraber işsizlik, eğitim ve sağlık hizmetlerindeki aksaklıklar, yoksulluk gibi çok sayıda sorun çözüm beklemektedir.

Deprem bölgesinde fabrikalar, iş yerleri ve tarımsal alanların yıkılmasıyla binlerce insan işsiz kalmış, söz verilen ekonomik destekler ise ya yetersiz kalmış ya da yalnızca belli gruplara ulaşmıştır. Depremzedeler için ayrılan yardım fonlarının da yetersiz ve düzensiz dağıtıldığı görülmektedir. İktidar, bölgedeki ekonomik faaliyeti canlandırmak için yeterli yatırım yapmadığı gibi, yeniden yapılandırma projelerinde de şeffaflık sorunları göze çarpmaktadır.

MEB verilerine göre deprem bölgesinde okulların çoğu ya tamamen yıkılmış ya da ağır hasar görmüştür. Birçok çocuk, okul eksikliği ve ailelerinin göç etmesi nedeniyle eğitim hayatından kopmuştur. 6 Şubat depremlerinin ikinci yılında, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası(Eğitim-Sen) deprem bölgesi olan Adıyaman, Hatay, Malatya, Osmaniye ve İskenderun'da öğrenci ve eğitim emekçilerinin durumuna ilişkin hazırladığı raporunda oldukça önemli tespitlerde bulunmuştur. Aradan iki yıl geçmesine rağmen halen okulların yeniden inşasının yapılmadığı ve deprem bölgesinde okullaşma oranının hızla düştüğü, barınma, altyapı ve hijyen sorunlarının devam ettiği ifade edilen rapora göre depremde etkilenen öğrenciler ve öğretmenler, yaşadıkları travmalar nedeniyle psikososyal desteğe ihtiyaç duymakta, ancak bu desteklerin

yetersizliği, öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımını zorlaştırmakta ve okul terklerini artırmaktadır.

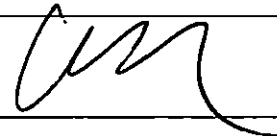
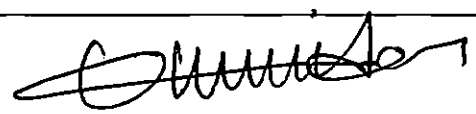
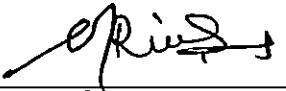
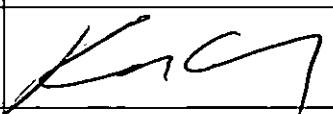
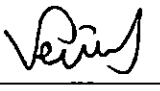
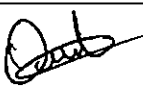
Deprem sonrası birçok kişi, güvenli bölgelere göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göç hareketi hem göç edenler hem de göç edilen bölgeler için çeşitli sorunları beraberinde getirmiştir. Göç eden depremzedeler, yeni çevrelerine uyum sağlama, iş bulma ve sosyal destek ağları oluşturma konusunda zorluklar yaşamaktadır.

Deprem bölgelerinde hastanelerin birçoğu zarar görmüş ve sağlık hizmetlerine erişim kısıtlanmıştır. Sağlık altyapısının yeniden ayağa kaldırılmasında yeterince hızlı harekete geçilmemiş ve bölgedeki doktor, hemşire ve ilaç eksikliği devam etmektedir. Ruh sağliğı hizmetlerine erişim neredeyse yok denecek kadar azdır ve psikolojik destek almak isteyen depremzedeler yeterli yardım alamamaktadır. Travma ve Afet Ruh Sağliğı Çalışmaları Derneđi (TARDE) ve UNICEF iş birliğiyle yapılan bir araştırma, depremde etkilenen bireylerin yüzde 68'inin depresyon yaşadığı ve psikolojik destek ihtiyacının devam ettiğini ortaya koymuştur. Bu durum, özellikle çocuklar ve yaşlılar gibi hassas gruplar için daha belirgin olup, uzun vadeli psikososyal destek programlarına olan ihtiyacı göstermektedir.

6 Şubat 2023 depremlelerinde yıkılan binaların enkazı, asbest gibi tehlikeli maddelerin havaya karışmasına neden olma riski taşıyordu. Özellikle eski binalarda bulunan asbestli malzemelerin kırılması ve toz haline gelmesi, solunum yoluyla vücuda girdiğinde ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceği gerçeği göardı edilmiş, denetim ve koruyucu tedbirlerin eksikliği kamuoyunda endişe yaratmıştır. Uzun vadede akciğer hastalıklarına ve kansere yolma, yeraltı suyu ve toprağı kirletme gibi vahim sorunlara yol açabilen asbest ve diğer tehlikelei maddelere maruziyet riski halen devam etmektedir. Bu durum, afet sonrası çevresel ve halk sağliğı önlemlerinin önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

İmar planlarının bilimsel ve teknik temellere dayanması gerekirken, bölgede yine denetimsiz ve rant odaklı yapılaşma öne çıkmaktadır. Depremzedelerin konut ve altyapı taleplerinden çok, yüksek maliyetli prestij projelerine odaklanılması, iktidarın önceliklerini bir kez daha ortaya koymaktadır. Deprem bölgelerindeki konut inşaları planlandığı gibi ilerlememekte ve inşa edilen yapıların bazılarının denetimsiz şekilde yüklenici firmalara teslim edilmesi, halkın gelecekte yeni felaketlerle karşı karşıya kalma ihtimalini artırmaktadır.

6 Şubat 2023 depremlerinin üzerinden iki yıl geçmiş olmasına rağmen, depremzedelerin karşılaştığı sorunlar devam etmektedir. Barınma, ekonomik, psikolojik, eğitim, sağlık ve sosyal destek alanlarındaki eksikliklerden dolayı depremzedeler halen yoksulluk, umutsuzluk ve belirsizlik içinde yaşam mücadelesi vermektedir. İktidar 6 Şubat depremlerinin ardından etkili bir kriz yönetimi sergileyememiş ve depremzedelerin temel yaşam haklarını koruyamamıştır. Bu bakımdan parlamentonun yeniden yapılaşma sürecinin hızlandırılması ve deprem yönetmeliklerine uygun, güvenli yapıların inşa edilmesi başta olmak üzere depremzedelerin tüm sorunlarının çözümü için uzun vadeli ve sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi, toplumsal dayanışmanın artırılması ve ilgili kurumların koordineli çalışması gibi konularda çözüm mercii olarak inisiyatif alması hayati bir önem taşımaktadır.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. Otlu
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	